

*Neža Pogorelčnik**

Razvoj ureditve ukrepov zavarovanja v evropskem civilnem procesnem pravu

1. Uvod

Ukrepi zavarovanja varujejo upnikovo terjatev še pred (prisilno) izvršitvijo pravnomočne sodbe. Zmanjšujejo tveganje, da sodno varstvo upnika ne bo doseglo svojega namena, do česar pride, če je uveljavitev terjatve po izdaji končne sodne odločbe otežena ali celo onemogočena, pa tudi kadar je izvršba sicer mogoča, a je končno sodno varstvo zaradi negativnih sprememb, nastalih med postopkom, izgubilo svoj učinek. Strah pred tem je med upniki še večji, kadar gre za spor z mednarodnim elementom. V takem primeru je namreč domača sodna odločba v tuji državi predmet dolgotrajnega in zapletenega postopka priznavanja in izvrševanja, še večjo negotovost pa zaradi nepoznavanja pravne ureditve in jezika predstavlja sodni postopek, ki teče v tujini. Bistveno vlogo pri tem ima zato začasno zavarovanje terjatve.

Za olajšanje položaja upnikov v sporih s čezmejnim elementom je bilo področje že kmalu predmet urejanja na evropski ravni. Pristojnost ter priznanje in izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je sprva urejala Bruseljska konvencija iz leta 1968 (BK),¹ njeno ureditev² pa je pozneje skoraj

* Mlada raziskovalka na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani; neza.pogorelcnik@pf.uni-lj.si.

¹ Bruseljska konvencija o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, 1968, UL C 27, 26. 1. 1998, str. 1-27.

² Vsebinsko enaka ureditev ukrepov zavarovanja tudi v Konvenciji o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (tudi Luganska konvencija), 2007/712/EC, UL L 339 z dne 21. 12. 2007, str. 3-41 (31. člen), ter njeni predhodnici, Konvenciji o pristojnosti ter izvrševanju v civilnih in gospodarskih zadevah, 88/592/EEC, UL L 319 z dne 25. 11. 1988, str. 9-48 (24. člen), ki zavezuje tudi države članice EFTA.

brez sprememb³ prevzela Uredba št. 44/2001 (BU I).⁴ V praksi pa so se njune določbe⁵ glede ukrepov zavarovanja izkazale kot nepopolne. Dvome je v svoji sodni praksi odpravljalo SEU, s čimer je področje dobilo precej celovito ureditev. Vendar pa bo BU I v začetku naslednjega leta razveljavljena – dne 15. 1. 2015 jo bo nadomestila Uredba št. 1215/2012.⁶ Gre za prenovo BU I, katere izhodišče je predvsem Poročilo o uporabi BU I v državah članicah,⁷ ter na podlagi tega oblikovan predlog.⁸ Ta je predvideval spremembe poglavja o zavarovanju terjatev, vendar je evropski zakonodajalec le delno sprejel njegovo rešitev. Ponovno so tako relevantna vprašanja o tem, katera sodišča bodo po novi ureditvi pristojna izdajati ukrepe zavarovanja z evropskim elementom ter pod kakšnimi pogoji in v kakšnem postopku bodo ti lahko priznani in izvršeni v drugi državi članici. Bo ureditev v primerjavi s tisto v BU I ugodnejša za upnike ali dolžnike? In ali so bile spremembe, glede na to, da je sodna praksa SEU zapolnila večino pravnih praznin v ureditvi, ki tako strankam zagotavlja določeno predvidljivost in pravno varnost, sploh potrebne?

2. Pojem ukrepa zavarovanja

BU I ureja pristojnost, čezmejno priznavanje in izvrševanje sodnih odločb, kamor spadajo tudi ukrepi zavarovanja.⁹ BU I v angleškem besedilu zanje upo-

³ Namesto »države podpisnice« BU I zavezuje »države članice«, izraz »Konvencija« pa je nadomeščen z »Uredba«.

⁴ Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. 12. 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (tudi Bruseljska uredba I), UL L 12, 16. 1. 2001, str. 1.

⁵ Ker je bila ureditev ukrepov zavarovanja prevzeta iz BK v BU I, ki jo je nadomestila, velja sodna praksa SEU glede prve tudi za uredbo. Pravilo je poudarilo Sodišče Evropske unije (SEU, nekdanje Sodišče Evropskih skupnosti) (sodba v zadevi *Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV, Honeywell Belgium NV, Honeywell Europe NV*, z dne 12. 7. 2012, št. C-616/10, 2012, ECR-I, točka 42), ki je kot pogoj za to določilo enakovrednost instrumentov v obeh aktih. Kontinuiteto sodne prakse SEU glede razlage BK pa določa tudi BU I sama (uvodna določba št. 19).

⁶ Uredba (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, UL L 351/1 z dne 20. 12. 2012. V pripravi je sicer že njena sprememba, vendar ne v delu o ukrepih zavarovanja. Njen namen bo predvsem prilagoditev novim evropskim aktom s področja patentnega prava.

⁷ Hess, Pfeiffer, Schlosser: Study, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf.

⁸ Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, COM(2010) 0748 konč., 2010/0383 (COD).

⁹ V nadaljevanju opisana evropska ureditev glede civilnih in gospodarskih zadev nadomešča uporabo slovenskih pravil mednarodnega zasebnega prava (Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (ZMZPP), Ur. l. RS, št. 56/1999 in nasl.) v primerih, ko ima toženec pre-

rablja izraz *Provisional, including protective, measures*, v nemškem *Einstweilige Maßnahmen einschließlich solcher, die auf eine Sicherung gerichtet sind*, v slovenskem pa *Začasni ukrepi in ukrepi zavarovanja*. Zanimivo, slovenski prevod, drugače kot angleški in nemški, ne govori o *začasnih ukrepih, vključno z zavarovalnimi*, temveč zavarovalne in začasne ukrepe označi kot dve ločeni skupini. Medtem ko je izraz v angleškem besedilu Uredbe št. 1215/2012 enak kot v BU I, je spremenjen v nemškem (*einstweiligen Maßnahmen einschließlich Sicherungsmaßnahmen*), pri čemer pa je ohranjen njegov pomen. Izraz pa je popravljen tudi v slovenskem besedilu nove uredbe (*začasni ukrepi, vključno z ukrepi zavarovanja*), tako da se zdaj ujema s prevodom. Čeprav bi z natančnim branjem sprememba izrazov pomenila vsebinsko razliko, pa te v praksi ne bo. Slovenski ukrep zavarovanja, ki spada pod BU I in njeno naslednico, so začasne odredbe, opredeljene v 25. poglavju Zakona o izvršbi in zavarovanju.¹⁰

BU I se nanaša na civilne in gospodarske zadeve, kar velja tudi za zavarovanja. Ker je slednje vedno povezano z glavnim sporom, iz katerega izvirajo pravice, ki so predmet zavarovanja, je bila vprašljiva uporaba uredbe za ukrep, kadar v njen domet ne spada sam *meritum*. SEU je odgovor pogojilo z (ne)posrednostjo povezave med predmetom zavarovanja in glavnim sporom. Če prvi neposredno izhaja iz odnosa, ki ni civilne ali gospodarske narave (npr. premoženjskopravna razmerja med zakoncema, ki so neločljivo povezana z obstojem zakonske zveze), se BU I za ukrep zavarovanja ne uporablja.¹¹ Če povezave med njima ni oz. je manj direktna, pa se narava ukrepa zavarovanja presoja neodvisno od glavnega spora, in tako spada v BU I.¹²

bivališče v eni od držav članic EU (glej npr. sklep VSL I Cpg 155/2009 z dne 2. 4. 2009), ne pa tudi, če tega nima, pa se tam nahaja predmet zavarovanja. Za slednje pa bo relevanten 63. člen ZMZPP. Ta sicer določa pravila le glede izvršbe, ne pa tudi glede zavarovanja, vendar ima sklep o zavarovanju učinek sklepa o izvršbi in je tako podlaga za izvršbo. Ker je zavarovanje v domeni držav njihove izvršitve, začasni ukrepi praviloma ne bodo predmet čezmejnega priznanja in izvršitve, zaradi česar je vprašljiv obstoj predlagateljevega pravnega interesa za njegovo izdajo. Četudi dolжник ima prebivališče v državi članici EU (oz. EFTA – ob uporabi Luganske konvencije), pa čezmejni prehod ukrepa zavarovanja ni samoumeven, če se predmet zavarovanja nahaja v državi nečlanici EU. Izvršitev ukrepa v tej tretji državi najverjetneje ne bo mogoča, zaradi česar je spet vprašljiv obstoj predlagateljevega pravnega interesa.

¹⁰ Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), Ur. l. RS, št. 51/1998 in nasl.

¹¹ Sodba v zadevi *C. H. W. v. G. J. H.*, z dne 31. 3. 1982, št. C-25/81, 1982, ECR-1189, str. 01189 (kjer je SEU presojalo možno zahtevo po upravljanju ženinega premoženja neposredno na podlagi sklenjene zakonske zveze) in sodba v zadevi *Jacques de Cavel v Louise de Cavel*, z dne 27. 3. 1979, št. C-143/78, 1979, ECR-01055. Glej tudi Rijavec, Ekart, ČEZMEJNA IZVRŠBA V EU (2010), str. 58, ter Rijavec, Pomen sodb sodišča ES, v: Podjetje in delo 33 (2007) 6-7, str. 1158, in Rogerson, v: BRUSSELS I REGULATION, (2007), str. 57.

¹² Sodba v zadevi *Louise de Cavel v. Jacques de Cavel*, z dne 6. 3. 1980, št. C-120/79, 1980, ECR-00731, v kateri je SEU odločilo, da v okvir BK spada ukrep zavarovanja glede plačila preživnine

Ker uredba pojma ukrepa zavarovanja ne opredeljuje, med posameznimi nacionalnimi ukrepi pa obstajajo ogromne razlike v njihovi vsebini, učinkih, pristojnosti in pogojih za izdajo, so se pojavili dvomi, ali se BU I uporablja za vse, kar kot ukrep zavarovanja opredeljujejo nacionalni pravni redi posameznih držav članic. Glede na odločitev SEU v zadevi *Reichert* izraz (takrat v 24. členu BK) zajema ukrepe, katerih namen je »ohranitev dejanskega ali pravnega stanja, da bi se zavarovale pravice, ki se uveljavljajo pred sodiščem, pristojnim za meritorno odločitev o glavni stvari«. ¹³ Gre torej za časovno omejene ukrepe, katerih namen je zaščita pravic, ki so predmet glavnega postopka. Kljub očitni potrebi po opredelitvi ukrepov zavarovanja pa ta ni bila prevzeta v besedilo nove uredbe. Tako bo še vedno aktualna prej navedena opredelitev.

Ker BU I ne opredeljuje ukrepov zavarovanja, kaj šele da bi določala, katere nacionalne ukrepe izraz zajema, so lahko predmet poenostavljenega postopka priznanja in izvršitve ukrepi s povsem različno vsebino in učinki, ki se izdajajo po različnih nacionalnih pravilih o pristojnosti. Na SEU je bilo večkrat naslovljeno vprašanje, ali posamezni od njih (nizozemski *kort geding*, ¹⁴ francoski *actio pauliana* ¹⁵...) spadajo v okvir BU I. Večinoma je odgovorilo pritrdilno, vendar je uporabo določb o priznanju in izvršitvi pogojilo z omejitvami. ¹⁶ Drugače pa je glede angleškega *anti suit injunction*, s katerim sodišče eni od strank prepove vložiti tožbo pred sodiščem v tuji državi ali ji naloži njen umik. Po mnenju SEU

za znižanje življenjskega standarda bivše žene, do katerega je prišlo zaradi razpada zakonske zveze, četudi je vsebina glavnega spora razveza zakonske zveze, za katero se BK (in zdaj BU I) ne uporablja. Iz dometa Uredbe št. 1215/2012 pa so (drugače kot v BU I) izrecno izključene tudi »preživninske obveznosti, ki izhajajo iz družinskih razmerij, starševstva, zakonske zveze ali svaštva« (1. člen). Za zavarovanje teh se uporablja Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. 12. 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, kljub temu pa prej navedeno pravilo o uporabi BU I še vedno velja. Pozneje je SEU v sodbi v zadevi *Van Uden Africa Line v. Deco Line*, z dne 17. 11. 1998, št. C-391/95, 1998, ECR I-7122, točka 34, to potrdilo še glede arbitraže. Sprva je predlog nove uredbe celo izrecno predvideval izdajo ukrepa zavarovanja, če je za glavni spor pristojna arbitraža (36. člen predloga), a je bilo to pozneje izpuščeno. Glej tudi sodbo v zadevi *Reichert in Kockler v. Dresdner Bank*, z dne 26. 3. 1992, št. C-261/90, 1992, ECR I-02149, točka 32. Generalni pravobranilec Villalón pa je v sklepnem predlogu v zadevi *Solvay SA*, C-616/10, z dne 29. 3. 2012, glede tega poudaril, da se vsebina termina iz BU I ne presoja glede na naravo ukrepov, temveč glede na naravo pravic, ki jih varujejo.

¹³ Povzeto po Galič, Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 130. V angleškem originalu: »... measures which, in matters within the scope of the Convention, are intended to preserve a factual or legal situation so as to safeguard rights the recognition of which is sought elsewhere from the court having jurisdiction as to the substance of the matter«.

¹⁴ Sodba SEU, v zadevi *Van Uden Africa Line v. Deco Line*, z dne 17. 11. 1998, št. C-391/95.

¹⁵ Sodba v zadevi *Reichert in Kockler v. Dresdner Bank*, z dne 26. 3. 1992, št. C-261/90.

¹⁶ V nadaljevanju.

se BU I za tak ukrep ne uporablja, saj nasprotuje načelu zaupanja med državami članicami, četudi je namen strankinega ravnanja onemogočanje obstoječega postopka.¹⁷ Ker (tudi) nova uredba o ukrepih s takšno vsebino ne določa ničesar, bo pravilo ostalo aktualno še v času njene uporabe.

Podobno vprašanje se je zastavilo glede ukrepov, namenjenih pridobivanju informacij in zavarovanju dokazov. Ti so v več državah članicah opredeljeni kot ukrepi zavarovanja,¹⁸ pri njihovem čezmejnem priznanju in izvrševanju pa je bistvenega pomena, ali spadajo v domet BU I. SEU je to zanikalo glede ukrepa, ki priči nalaga podajo izjave o obstoju terjatve, na podlagi katere bi se upnik odločil o začetku sodnega postopka.¹⁹ Ob tem je ostalo nejasno, ali med ukrepe zavarovanja iz 31. člena BU I ne spada tudi noben drug ukrep, namenjen zagotavljanju informacij. V novi uredbi je dvom delno odpravljen. V uvodni določbi št. 25 določa,²⁰ da bi v domet uredbe morali spadati ukrepi zavarovanja, namenjeni pridobivanju informacij ali zavarovanju dokazov.²¹ Ti ukrepi po mnenju zakonodajalca izpolnjujejo evroavtonomno opredelitev ukrepov – njihov namen je ohranitev dejanskega ali pravnega stanja s ciljem zavarovanja pravic, ki se uveljavljajo pred sodiščem, pristojnim za odločitev o glavni stvari.²² Od tega pa je treba ločiti ukrepe, ki nimajo narave zavarovanja, katerih namen torej ni zavarovanje pravic, temveč pridobivanje novih dokazov oz. informacij,²³ morebiti celo z namenom »iskanja« morebitnega toženca oz. lajšanja predlagateljeve odločitve o začetku sodnega postopka.²⁴ Ti ne spadajo

¹⁷ Sodba v zadevi *Gregory Paul Turner v. Felix Fareed Ismail Grovit and Others*, z dne 27. 4. 2004, št. C-159/02, 2004, ECR I-03565.

¹⁸ Hess (Study No. JAI/A3/2002/02, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf, str. 126 in 127) med te države uvršča Grčijo, Irsko, Italijo, Švedsko, Belgijo, Luksemburg, na drugi strani pa zavarovanje dokazov ni označeno kot ukrep zavarovanja na Finskem, Portugalskem, Nizozemskem, v Nemčiji, Španiji itn.

¹⁹ Sodba v zadevi *St. Paul Dairy Industries NV v. Unibel Exser BVBA*, z dne 28. 4. 2005, št. C-104/03, 2005 I-03481.

²⁰ Čeprav je predlog predvideval člen s takšno vsebino, pa tega v besedilu uredbe ni, ostal je le napotek o tolmačenju v uvodnih določbah.

²¹ Z upoštevanjem Direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. 4. 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, UL L 157. Podrobneje glej Heinze, *Choice of Court Agreements*, v: *Rabel Journal of Comparative and International Private Law* 75 (2011) 3, str. 604 in 605.

²² Kot je ukrep zavarovanja po BU I SEU opredelilo v sodbi v zadevi *Reichert*.

²³ Pri tem je treba upoštevati Uredbo Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. 5. 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah.

²⁴ Glede teh ukrepov Pertegás Sender, v: *BRUSSELS I REGULATION* (2007), str. 531, poudarja, da gre za samostojne ukrepe, izvedene neodvisno od glavnega postopka.

v domet Uredbe št. 1215/2012,²⁵ ki pa med temi ukrepi primeroma navaja zaslišanje priče ali izvedenca.²⁶

Pri presojanju, kateri nacionalnih ukrepi spadajo v BU I, torej ni odločilno, da je ukrep v nacionalnem pravu označen kot zavarovalni, temveč se to presoja glede na avtonomno opredelitev instituta, ki se je izoblikovala v sodni praksi SEU. Tudi nova uredba ne vsebuje celovite opredelitve pojma, s katero bi bilo mogoče za posamezni ukrep enostavno ugotoviti, ali spada v njen obseg ali ne. Še vedno bo tako upoštevana relevantna sodna praksa SEU o njegovih zahtevanih lastnostih. Kot rečeno, v slovenskem pravnem redu temu ustrezajočasne odredbe. Čeprav ZIZ ne loči posameznih vrst, v sodni praksi obstajajo zavarovalne in regulacijskečasne odredbe, pri priznanju katerih pa je glede na njihovo vsebino treba upoštevati različne pogoje.

3. Pristojnost za izdajo ukrepov zavarovanja

BU I pa drugače kot mednarodno pristojnost za odločanje o glavni stvari, o čemer vzpostavlja celovit sistem določb, ureja pristojnost za izdajo ukrepov zavarovanja.²⁷ Ureditev teh je zgoščena v 31. členu, ki določa, da se zahteva začasne ukrepe ali ukrepe zavarovanja, ki jih predvideva pravo te države članice, lahko vložiti tudi v primeru, ko so po tej uredbi za odločanje o glavni stvari pristojna sodišča druge države članice.²⁸ Čeprav člen uporablja izraz »se lahko vložiti«,²⁹ seveda ne gre le za to, da se zahteva *sme* vložiti, ampak da je takšnemu predlogu mogoče ugoditi, tj. da je mogoče izdati ustrezen ukrep zavarovanja. BU I tako za njihovo izdajo predvideva dvotirni sistem pristojnosti.

Ukrep zavarovanja lahko izda sodišče, ki je po pravilih BU I pristojno za odločanje o glavni stvari. Ta se uporabijo tudi za določitev pristojnosti za za-

²⁵ Pomisleki o nasprotnem v Poročilu o uporabi BU I, odstavek 768 in naprej.

²⁶ Predlog uredbe je v uvodnih določbah predvideval še, da med ukrepe zavarovanja ne spada »ukrep odreditve zaslišanja priče, ki vlagatelju zahteve omogočajo odločitev o tem, ali bo začel postopek ali ne« (ki je bil predmet odločanja v zadevi *St. Paul*).

²⁷ BU I izrecno določa izključno mednarodno pristojnost posameznih držav članic za izvršbo (peti odstavek 22. člena), vendar se določba ne uporablja za ukrepe zavarovanja. Ti bodo predmet izvršbe, vendar se ne štejejo kot dejanja v postopku izvršbe.

²⁸ Vsebinsko enako določbo je vseboval 24. člen BK, predlog nove uredbe pa je predvideval spremembo. Določal je možnost izdaje ukrepov zavarovanja po nacionalnih pravilih držav članic, četudi je za glavni spor pristojno sodišče druge države (ne pa druge države članice). Vprašanje, ali bi takšna (na videz majhna) sprememba povzročila vsebinske posledice pri uporabi omenjene določbe, danes ni relevantno, saj Uredba št. 1215/2012 predvidene novosti ni prevzela (glej 35. člen).

²⁹ Angleško besedilo uredbe: »Application may be made«.

varovanje, pri čemer je treba upoštevati pravila o izključni pristojnosti (kršitev teh je razlog za odrek priznanja in izvršitve tujega ukrepa zavarovanja).³⁰ Če je glavni postopek že začel, je sodišče, ki ga vodi, pristojno tudi za zavarovanje – če je pristojno za nekaj več (glavni spor), je pristojno tudi za nekaj manj (zavarovanje predmeta tega spora).³¹ Vendar, ali je to sodišče pristojno za izdajo ukrepa zavarovanja, četudi postopek o glavni stvari (še) ne teče, ali pa lahko v takem primeru pristojnost za njegovo izdajo zavrne?³² SEU se o tem ni izrecno izreklo, večkrat pa je (brez pomislekov o morebitnih izjemah od takega pravila) poudarilo pristojnost sodišča, pristojnega za glavni spor, tudi za ukrepe zavarovanja.³³ To kaže, da je za zavarovanje pristojno tudi pred začetkom glavnega postopka in da se temu ne more izogniti. SEU sicer najverjetneje ni pomislilo, da nekatere države članice takšne pristojnosti v svojem pravnem redu nimajo. Tako je v Sloveniji za izdajo začasnih odredb pred začetkom pravnega ali drugega postopka pristojno sodišče, ki je pristojno za odločitev o predlogu za izvršbo, in ne sodišče, pristojno za pravdni postopek (prvi odstavek 266. člena ZIZ). Pomislekov o tem Uredba št. 1215/2012 ne dopušča več. V 2.a členu jasno določa, da pravila poenostavljenega priznanja in izvršitve veljajo za ukrepe, izdane s strani sodišč, pristojnih za odločanje o glavni stvari (in ne morebiti sodišč, pred katerim glavni postopek teče). Kar je za BU I konkludentno izhajalo iz sodne prakse SEU, je torej za njeno naslednico določil zakonodajalec. Sodišče, katerega pristojnost za glavno stvar se določi po njenih pravilih, tako ne more odreči odločanja o zavarovanju, preden se glavni postopek začne. To velja tudi

³⁰ Sodba v zadevi *Hans-Hermann Mietz v. Intership Yachting Sneek BV*, z dne 27. 4. 1999, št. C-99/96, 1999, ECR I-02277, točka 50. Vendar pa morebitna izključna pristojnost za glavni spor ne odreka pristojnosti za izdajo ukrepa zavarovanja po pravilih nacionalnega prava posameznih držav članic. Glej tudi sodbo v zadevi *Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV, Honeywell Belgium NV, Honeywell Europe NV*.

³¹ Glede na prvi odstavek 47. člena BU I, ki ureja možnost izdaje ukrepov zavarovanja med postopkom priznanja in izvršitve sodne odločbe v tujini, se določba 31. člena ter relevantna sodna praksa uporabljata zgolj za ukrepe zavarovanja, izdane do izdaje meritorne sodne odločbe, tj. pred in med glavnim postopkom. Poleg tega je posebej določena možnost izdaje ukrepov zavarovanja po pravu zaprosene države članice po tem, ko je bila sodna odločba razglašena za izvršljivo (drugi odstavek 47. člena BU I). Uredba št. 1215/2012 vsebuje vsebinsko enako ureditev, ki pa je zaradi odprave postopka eksekvatur še poenostavljena, saj določa, da izvršljiva sodna odločba vključuje pooblastilo za izdajo ukrepov zavarovanja zaprosene države članice (40. člen). Izdaja ukrepov zavarovanja v skladu s 35. členom je tako časovno omejena z izvršljivostjo meritorne sodne odločbe.

³² Glej Galič, *Začasne odredbe*, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 134.

³³ Npr. sodba v zadevi *Van Uden*, točka 22. Tako tudi Hess, Pfeiffer, Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf, odstavek 729.

za Slovenijo, kjer bodo za izdajo ukrepov pred začetkom glavnega postopka poleg sodišč, pristojnih za izvršbo (prvi odstavek 266. člena ZIZ), pristojna tudi sodišča, po Uredbi št. 1215/2012 pristojna za konkretni³⁴ pravdni postopek.³⁵

Sodišče, pristojno za glavno stvar, izdaja ukrepe zavarovanja po domačem pravu. Omejitev, ki jo je za poenostavljeno prehajanje teh ukrepov določilo SEU, je zgolj ena – pred njegovim priznanjem in izvršitvijo mora biti v državi izdaje vzpostavljena kontradiktornost.³⁶ Namen je varstvo dolžnikove pravice do obrambe, ki jo je SEU (očitno) ocenilo kot pomembnejšo v primerjavi z učinkovitostjo ukrepov zavarovanja.³⁷ Šteje se, da pogoj ni izpolnjen, če nasprotna stranka v postopku izdaje ukrepa ni bila pozvana k sodelovanju in ji ukrep ni bil vročen, preden je bila v drugi državi članici vložena zahteva za priznanje in izvršitev. Da se ukrep lahko prizna in izvrši po poenostavljenem postopku, mora biti torej nasprotni stranki (domnevnemu dolžniku) dana možnost sodelovanja pred³⁸ zahtevo za priznanje in izvršitev ukrepa.³⁹ V besedilu nove uredbe je ta pogoj tudi izrecno določen (glej 2.a člen).

³⁴ Galič (Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 135, 136) opozarja, da ni dovolj, da je neko sodišče po določbah uredbe splošno pristojno za tak spor, ampak da je glede na okoliščine primera pristojno za ta konkretni spor. Problem se pojavi, kadar sodišče, ki je po BU I pristojno za glavni postopek, še pred začetkom tega izda ukrep zavarovanja, vendar zaradi pozneje nastale litispendence zanj ni več pristojno. Ali zaradi tega ukrep učinkuje le v državi njegove izdaje ali pa ga je mogoče priznati in izvršiti po poenostavljenem postopku? Ali se pri tem šteje za ukrep, izdan s strani sodišča, pristojnega za *meritum*, ali za ukrep, izdan po nacionalnih pravilih države članice, zaradi česar je potrebna presoja dodatnih pogojev? Glej tudi Heinze, Choice of Court Agreements, v: Rabel Journal of Comparative and International Private Law 75 (2011) 3, str. 607 in 608.

³⁵ Tak ukrep je izdan s strani sodišča, pristojnega za *meritum*, medtem ko je ukrep, izdan po prvem odstavku 266. člena ZIZ, izdan po nacionalnih pravilih. Kljub temu, da je do izdaje obeh prišlo pred začetkom glavnega postopka, pa se za njuno priznanje in izvršitev upoštevajo različna pravila (glej v nadaljevanju).

³⁶ Sodba v zadevi *Bernard Denilauer v. SNC Couchet Frères*, z dne 21. 5. 1980, št. 125/79, 1980, ECR-01553.

³⁷ Glej tudi Galič, Odmevni primeri, v: Evro PP 28 (2009) 11, str. 35.

³⁸ Pogoj je izpolnjen, če je bil ukrep izdan v enostranskem postopku, domnevni dolžnik pa je lahko še pred zahtevo za njegovo priznanje in izvršitev v državi članici izdaje vložil pravno sredstvo. Galič (Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 143) izpostavlja, da je pogoj izpolnjen tudi, če je bilo takšno pravno sredstvo zavrnjeno, ne zadošča pa možnost dolžnika pravno sredstvo v državi izvora vložiti po tem, ko sta v drugi državi članici predlagana priznanje in izvršitev ukrepa. O tem SEU tudi v sodbi v zadevi *Mærsk Olie & Gas A/S v. Firma M. de Haan en W. de Boer*, z dne 14. 10. 2004, št. C-39/02, 2004, ECR I-09657. Glej tudi Kramberger Škerl, The abolition of Exequatur, v: CROSS-BORDER CIVIL PROCEEDINGS IN THE EU (2012), str. 136 in 137, ter Leible, v: Leible, Mankowski, Staudinger, EUROPÄISCHES ZIVILPROZESS- UND KOLLISIONSRECHT EUZPR/EULPR (2011), str. 715.

³⁹ To ukrepu odvzema učinek presenečenja, saj lahko med postopkom zavarovanja stranka z različnimi ravnanji onemogoči njegovo izvršitev. Tak učinek je zato (lahko) za upnike velikega

Kontradiktornost pa se ne zahteva le, če ukrep zavarovanja izda sodišče, pristojno za glavno stvar, temveč tudi, ko to stori sodišče, pristojno po nacionalnih pravilih.⁴⁰ Na te napotuje 31. člen BU I, ki pa sama ne določa mednarodne pristojnosti za postopke zavarovanja. Vendar pa teh v slovenskem pravnem redu ne najdemo. V skladu z 29. členom Zakona o pravnem postopku⁴¹ se zato uporabljajo pravila o določitvi krajevne pristojnosti, kar v skladu s prvim odstavkom 266. člena ZIZ pomeni pristojnost sodišč, krajevno pristojnih za odločanje o predlogu za izvršbo. To velja tudi, kadar glavni postopek že teče v drugi državi članici, saj se ta ne šteje kot sodni postopek iz drugega odstavka 266. člena ZIZ (kot takšni se upoštevajo le postopki pred slovenskim sodiščem – gre zgolj za atrakcijo stvarne in krajevne pristojnosti slovenskih sodišč).⁴² Postopek v tujini se tako šteje kot neobstoječ, zaradi česar se sodišče, pristojno za izdajo začasne odredbe, določi po prvem odstavku,⁴³ ukrep pa lahko izda kadarkoli – tudi med glavnim postopkom v drugi državi članici.⁴⁴ Čeprav je namen tega zagotavljanje pomoči državi, ki odloča o glavnem sporu, pa je takšna možnost postala predmet zlorab. Uredba nadaljnjih pogojev za uporabo nacionalnih pravil o pristojnosti namreč nima. Zaradi različnih ureditev zavarovanja med posameznimi državami⁴⁵ sta upnikom omogočeni izbira »najprimernejše« pristojnosti (*forum shopping*) in izdaja sredstva zavarovanja, ki ga v državi glavnega postopka ne bi mogel doseči. Te je tako (bilo) mogoče izdati po »pretiranih« pristojnostih (*exorbitant jurisdiction*), ki so za odločanje o glavni stvari izrecno prepovedane (drugi odstavek 3.

pomena, vendar menim, da igra vlogo predvsem, kadar je ukrep zavarovanja predlagan pred začetkom glavnega postopka. Ko je ta začet, dolжник tako ali tako pričakuje končno obsodbo in morebitno predčasno zavarovanje, kar ga lahko napelje k prepreditvi izvršitve teh. Ukrep zavarovanja, izdan v enostranskem postopku med glavnim postopkom, predstavlja tako za dolžnika manjše presenečenje kot tisti, izdan pred njegovim začetkom.

⁴⁰ Pri tem pa ne gre zgolj za uporabo nacionalnih pravil o pristojnosti za postopke zavarovanja, temveč tudi nacionalnih pravil o vrstah posameznih ukrepov zavarovanja, njihovi vsebini, pogojih izdaje ..., razen določitve, kateri ukrepi se štejejo za ukrepe zavarovanja, za kar se, kot je bilo že omenjeno, uporablja evroavtonomna opredelitev.

⁴¹ Zakon o pravnem postopku (ZPP), Ur. l. RS, št. 26/1999 in nasl.

⁴² Glej Šipec, v: Šipec, Plavšak, Klampfer, Jerovšek, Čebulj, ZAČASNE ODREDBE (2001), str. 210 in 211, ter Galič, Mednarodna pristojnost, v: Pravosodni bilten 28 (2007) 1, str. 212. Smiselno tako tudi sklep VSK Cpg 595/97, z dne 11. 12. 1997.

⁴³ O tem tudi Galič, Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 137, in Rijavec, Ekart, ČEZMEJNA IZVRŠBA V EU (2010), str. 63.

⁴⁴ SEU je to pravilo večkrat potrdilo tudi v sodni praksi, npr. sodba v zadevi *Van Uden*: »Samo dejstvo, da je bil postopek v zvezi z vsebino sprožen ali bi lahko bil sprožen v eni državi pogodbenici, sodišču druge države pogodbenice ne odvzame njegove pristojnosti na podlagi 24. člena Konvencije.«

⁴⁵ Nekaterim ukrepom je skupno le to, da so začasne narave in izdani v nujnosti čim prej zavarovati terjatev.

člena BU I),⁴⁶ po drugi strani pa je državam naloženo njihovo poenostavljeno priznanje in izvršitev. Pomembno vlogo pri omejevanju tega je odigralo SEU.

Temeljni pogoj, da je ukrep priznan po poenostavljenem postopku BU I (čeprav ta tega ne določa), je realna zveza (tudi dejanska povezava, v originalnem besedilu sodbe *real connecting link*) med vsebino predlaganega ukrepa in krajevno pristojnostjo države članice sodišča izdaje, na katerega je naslovljen predlog za njegovo izdajo.⁴⁷ Njen obstoj mora izkazati predlagatelj, SEU pa pogoja in njegove vsebine ni podrobneje opredelilo.⁴⁸ V konkretnem primeru je takšno zvezo predstavljalo dejstvo, da se je na ozemlju države njegove izdaje nahajalo premoženje, ki ga je ukrep zavarovanja zajemal. V skladu s tem je sprejeto, da realna zveza obstaja, če bo ukrep imel učinke (zgolj ali tudi) v državi članici izdaje, ter nasprotno, da pogoj ni izpolnjen, če v tej državi ne bo nobenih učinkov ukrepa.⁴⁹ Pogoj je izpolnjen, če je ukrep zavarovanja treba (vsaj delno) izvršiti v drugi državi članici,⁵⁰ ne pa tudi, če v celoti.⁵¹ Vendar menim, da takšno posploševanje ni ustrezno. Če je ob izdaji ukrepa zavarovanja obstajala realna zveza med njegovo vsebino in državo izdaje, po mojem mnenju ne obstajajo razlogi za omejevanje prehajanja takšnega ukrepa čez mejo (če je bilo npr. pred izvršitvijo čez mejo preneseno premoženje, na katerega se nanaša). Pogoj je izpolnjen tudi, kadar ukrep dolžniku nalaga opravo ali opustitev določenih ravnanj, ki so omejena na območje države izdaje,⁵² njegov obstoj pa je manj jasen, kadar je predmet ukrepa »začasno«⁵³ plačilo določenega zneska. Teritorialna opredeljenost take izpolnitve je namreč težko določljiva, prav tako pa je težko konkretno določiti, s katerim denarjem bo obveznost poravnana in kje se ta nahaja. Pogoja realne zveze ukrep, katerega vsebina je plačilo, tako navadno ne izpolnjuje, razen če je

⁴⁶ Glej Galič, Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 127.

⁴⁷ Sodba v zadevi *Van Uden*.

⁴⁸ Po mojem mnenju mora predlagatelj obstoj realne zveze (npr. da bo ukrep mogoče izvršiti v državi njegove izdaje) izkazati v predlogu za zavarovanje, sodišče pa izpolnjenost pogoja presoja z dokaznim standardom, ki ga uporablja glede preostalih pogojev za izdajo ukrepa.

⁴⁹ Tako npr. generalni pravobranilec Villalón v sklepnem predlogu v zadevi *Solvay SA*, C-616/10, z dne 29. 3. 2012, točki 54 in 55.

⁵⁰ Takšni vsebini pogoja sledi tudi slovenska sodna praksa, npr. sklep VSL I Cp 1885/2013, z dne 14. 8. 2013, kjer realno zvezo predstavlja dejstvo, da se bo ukrep zavarovanja izvršil na območju države izdaje.

⁵¹ Pertegás Sender, v: BRUSSELS I REGULATION (2007), str. 533.

⁵² Hess, Pfeiffer, Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf, odstavek 733. Glej tudi Heinze, Choice of Court Agreements, v: Rabel Journal of Comparative and International Private Law 75 (2011) 3, str. 609.

⁵³ O tem tudi Pertegás Sender, v: BRUSSELS I REGULATION (2007), str. 533.

mogoče pokazati, da bo to izvedeno s točno določenim dolžnikovim premoženjem, ki se nahaja na območju države izdaje.⁵⁴

Ni pa jasno, katere druge okoliščine predstavljajo realno zvezo. Teorija je enotna, da to ni prebivališče⁵⁵ ali državljanstvo⁵⁶ predlagatelja ukrepa. Namen pogoja je namreč čim boljša ocena okoliščin, potrebnih za izdajo ukrepa zavarovanja, kar bo mogoče le v državi članici, kjer bo treba ukrep izvršiti.⁵⁷ Zavarovanje s takšno vsebino praviloma ne bo predmet izvršbe v drugi državi članici, razen če bo premoženje po izdaji ukrepa preneseno v drugo državo članico. Pogoj v slovenskih postopkih zavarovanja ni problematičen, saj se pristojnost za izdajo ukrepa določa glede na pristojnost za izvršbo,⁵⁸ kar predstavlja teritorialno zvezo med obema. Drugače pa je, če ukrep nalaga zamrznitev dolžnikovih sredstev na tujem bančnem računu, za katerega se pristojnost določi glede na (slovensko) prebivališče dolžnika. Tak predmet zavarovanja po mojem mnenju ni v realni zvezi s sodiščem izdaje, zaradi česar bi v drugi državi članici najverjetneje prišlo do zavrnitve njegovega priznanja.

V nekaterih primerih je zavarovanje mogoče doseči le, če se ujema z vsebino tožbenega zahtevka. Če takšen ukrep izda sodišče, pristojno za glavno stvar, bo s tem le predčasno vzpostavilo stanje, o katerem bo pozneje odločalo s končno sodno odločbo. Nasprotno obstaja dvom, ali je po poenostavljenem postopku mogoče priznati in izvršiti tudi tak ukrep, ki ga je izdalo sodišče druge države članice, saj vsebinsko prejudicira odločitev o glavnem sporu. Nevarnost je še večja, če gre za pretirano pristojnost sodišča, ki z vsebino ukrepa ni povezano. SEU je za zmanjšanje tveganja pri njihovem prehajanju čez mejo postavilo zahtevo, da se premoženje, ki ga zajema ukrep, nahaja na območju sodišča, ki bo ukrep izdalo.⁵⁹ Namen je seveda enostavnost izvršitve ukrepa, če bo do nje prišlo na območju sodišča izdaje. V ukrepu mora biti zato natančno opredeljeno premoženje, na katerega se zavarovanje nanaša,⁶⁰ izpolnjenost tega pogoja pa po mojem mnenju pomeni tudi izpolnjenost pogoja realne zveze.

⁵⁴ Hess, Pfeiffer, Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf, odstavek 733 ter 734. Glej tudi Galič, Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 132, op. 45.

⁵⁵ Pertegás Sender, v: BRUSSELS I REGULATION (2007), str. 533.

⁵⁶ Npr. Galič, Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 131, pa tudi Bogdan, The proposed recast of Rules, v: THE BRUSSELS I REVIEW PROPOSAL UNCOVERED (2012), str. 132.

⁵⁷ Sodba v zadevi *Denilauer*, točka 16.

⁵⁸ Galič, Začasne odredbe, v: Zbornik znanstvenih razprav 64 (2004), str. 138, ter Rijavec, Ekart, ČEZMEJNA IZVRŠBA V EU (2010), str. 64.

⁵⁹ In ne na območju države takega sodišča – primerjaj 4. in 5. točko izreka sodbe v zadevi *Van Uden*.

⁶⁰ Sodba v zadevi *Van Uden*, pozneje pa je SEU pogoje ponovilo še večkrat, npr. sodba v zadevi *Mietz*.

Pri ukrepih, ki vzpostavljajo stanje, ki bi sicer upniku šlo šele po ugoditvi tožbenemu zahtevku, pa je nevarnost še ena. Če bo ta pozneje v glavnem postopku neuspešen, bo neutemeljen tudi ukrep zavarovanja. Potrebna bo odprava njegovih učinkov, vrnitev v prejšnje stanje in povrnitev škode, ki je zaradi njega (morebiti) nastala »dolžniku«. Grozi pa, da slednji pri tem ne bo uspešen, pri čemer je tveganje pri ukrepih s čezmejnim elementom še večje. SEU je zato določilo, da je priznanje ukrepa zavarovanja s tako vsebino po BU I mogoče le, če je upnik za njegovo izdajo položil varščino ali dal drugo garancijo. Vendar, ali mora upnik zagotoviti sredstva, iz katerih se bo dolžnik ob morebitni neutemeljenosti ukrepa poplačal, ali pa je dovolj, da ima slednji v državi izdaje možnost vložiti tožbo za plačilo nastale škode?⁶¹ Čeprav v večini držav članic prevladuje stališče, da je za to potrebna predložitev garancije,⁶² pa lahko to predstavlja za upnika, ki je izkazal obstoj zakonskih pogojev za izdajo začasne odredbe, veliko breme, ki lahko izniči zavarovanje. Nova uredba o tem ne določa ničesar, velja pa, da je potrebna zaščita dolžnika, v čigar položaj zavarovanje posega.

Garancija pa ni potrebna, kadar ukrep s takšno vsebino izda sodišče, pristojno za glavno stvar. Čeprav je razumljiva zaostritev pogojev za ukrepe, izdane s strani preostalih sodišč, se bo vprašanje vrnitve v prejšnje stanje ter plačila škode zastavilo tudi, če bo neutemeljen ukrep zavarovanja, izdan s strani sodišča, pristojnega za glavno stvar. Tudi v tem primeru namreč domnevni dolžnik nima nobene garancije in lahko se zgodi, da bo pri prizadevanju za vrnitev predmeta izpolnitve neuspešen.

Če bo predmet priznanja in izvršitve v drugi državi članici slovenska regulacijska začasna odredba, izdana po prvem odstavku 266. člena ZIZ, s pogojem teritorialne povezanosti med predmetom zavarovanja in pristojnostjo sodišča praviloma ne bo težav. Krajevna pristojnost za njeno izdajo se namreč določi glede na pristojnost za izvršbo. Če je predmet zavarovanja premično ali nepremično premoženje, je to sodišče, na območju katerega so stvari (77. in 213. člen ZIZ) oz. nepremičnina (166. in 220. člen ZIZ). Pomislek o izpolnjenosti pogoja pa se pojavi pri regulacijskih začasnih odredbah, ki zavarujejo denarno terjatev (npr. sredstva pri organizacijah za plačilni promet). Za izdajo teh je namreč primarno pristojno sodišče, na območju katerega ima dolžnik stalno oz. začasno prebivališče (100. člen ZIZ), zveza s premoženjem pa je manj očitna, če je dolž-

⁶¹ Npr. Bogdan, *The proposed recast of Rules, v: THE BRUSSELS I REVIEW PROPOSAL UNCOVERED* (2012), str. 130.

⁶² Hess, Pfeiffer, Schlosser, *Study JLS/C4/2005/03*, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf, odstavek 740.

nikov dolžnik oseba s prebivališčem ali sedežem zunaj območja RS.⁶³ Vendar pa v praksi problema ne bo, saj slovenska pravna teorija regulacijskih začasnih odredb za zavarovanje denarne terjatve ne priznava.⁶⁴ Njihov predmet so predvsem zahtevki za opustitev, storitev ali dopustitev, za njih pa je pristojno sodišče, na območju katerega mora dolžnik izpolniti obveznost iz izvršilnega naslova (224. člen ZIZ), zaradi česar teritorialna povezanost obstaja. Pri čezmejnem prehodu regulacijskih začasnih odredb pa bi problem lahko predstavljal pogoj varščine oz. garancije, ki jo mora upnik zagotoviti za izdajo ukrepa. Ustavno sodišče RS je v odločbi št. Up-275/97⁶⁵ ob potrditvi instituta regulacijskih začasnih odredb njihovo izdajo sicer pogojilo z reverzibilnostjo, vendar ni nujno, da upnik to zagotovi z zagotovitvijo garancije. Zadostuje, če izkaže, da bo vrnitev v prejšnje stanje mogoča, kar pa najverjetneje ne bo dovolj za pogoj, ki ga je postavilo SEU. Da bi slovensko sodišče zagotovilo možnost poenostavljenega priznanja začasne odredbe v drugi državi članici, pa bi lahko uporabilo določbo ZIZ (drugi odstavek 275. člena), ki omogoča naložitev plačila varščine upniku, četudi je izkazal obstoj zakonskih pogojev za izdajo začasne odredbe.

Uredba št. 1215/2012 glede pristojnosti za ukrepe zavarovanja ohranja isti sistem kot BU I. Izdajala jih bodo sodišča, pristojna za glavno stvar, in sodišča držav članic, pristojna po nacionalnih pravilih. Določba 31. člena BU I je bila tako vsebinsko v celoti prenesena v 35. člen njene preнове. Ta se od prve razlikuje le v manjšem delu, in sicer je iz nje izpuščena zveza »po tej uredbi«, kjer je določeno, da se zahteva za začasne ukrepe lahko vloži pri sodiščih ene države članice tudi, ko so *po tej uredbi* za odločanje o glavni stvari pristojna sodišča druge države članice. Ker pravila o pristojnosti za glavno stvar sodišč držav članic EU tako ali tako določa BU I, sprememba določbe ne pomeni vsebinskih sprememb.

Pravila o pristojnosti za zavarovanje se torej glede na zdaj veljavno ureditev s sprejemom nove uredbe niso spremenila. Zaradi kontinuitete ureditve se bo tudi glede nje še vedno uporabljala relevantna sodna praksa SEU. Vsebina ukrepa zavarovanja, izdanega s strani sodišča, pristojnega po nacionalnih pravilih, bo torej morala biti v realni zvezi z območjem države izdaje.⁶⁶ Pogoj, ki se je oblikoval v

⁶³ Določitev dejanske povezanosti pa pri tem ne bo zapletena zgolj zaradi kompleksnosti opredeljevanja območja dolžnikove obveznosti (npr. opredelitev območja, kjer je dolžniku prepovedano posegati v čast in dobro ime upnika), temveč tudi zaradi vprašanja, ali v takem primeru sploh gre za premoženje, za katerega bi preverjali povezanost z območjem države izdaje ukrepa. Gre za isto vprašanje kot pri pogoju realne zveze.

⁶⁴ Šipec, v: Šipec, Plavšak, Klampfer, Jerovšek, Čebulj, ZAČASNE ODREDBE (2001), str. 71.

⁶⁵ Odločba US RS, Up-275/97, 16. 7. 1997.

⁶⁶ Npr. Kramer, Cross-border enforcement, v: Netherlands International Law Review 60 (2013) 3, str. 361, ter Kiesselbach, The Brussels I Review Proposal – an Overview, v: THE BRUSSELS I REVIEW PROPOSAL UNCOVERED (2012), str. 17.

sodni praksi, pa ob oblikovanju besedila nove uredbe vanjo ni bil dodan. Čeprav bi to lahko pomenilo, da se ta po novi uredbi ne zahteva več, ni tako, bo pa igral drugačno vlogo. Njegov namen je bil sprva preprečevanje *forum shoppinga*. Ko upnik izkaže neko vez predlaganega ukrepa zavarovanja z državo njegove izdaje, se zmanjša tveganje, da je v slednji zavarovanje predlagal zgolj zato, ker je ta ukrep zanj najugodnejši. Obstoj pogoja preverja zaprosena država pred priznanjem ukrepa. Vendar pa ti, če bodo izdani po nacionalnih pristojnostih, ne bodo več predmet poenostavljenega čezmejnega prehajanja.⁶⁷ Njihov učinek bo omejen na območje države izdaje, kar pa bo (vedno) pomenilo obstoj realne zveze v pomenu, kot ga določata pravna teorija in sodna praksa.

Poleg tega se bodo po Uredbi št. 1215/2012 uporabljali tudi vsi preostali pogoji glede pristojnosti, izoblikovani v sodni praksi SEU, do bistvenih sprememb glede na sedanjo ureditev pa bo prišlo zaradi novih pravil o možnosti čezmejnega prehajanja.

4. Priznanje in izvršitev ukrepov zavarovanja

Ena bistvenih prednosti enotne ureditve zavarovanja terjatev je enostaven pretok ukrepov zavarovanja med državami članicami EU. Obseg tistih, ki bodo predmet takega postopka, pa se z razvojem področja (v nasprotju s pričakovanji) omejuje.⁶⁸ BU I omogoča poenostavljeno priznanje in izvršitev vseh, ne glede na to, ali jih je izdalo sodišče, pristojno za glavni spor, ali sodišče, pristojno po svojih nacionalnih pravilih. Čeprav iz besedila uredbe za to ne izhajajo kakršnekoli omejitve, jih je v svoji sodni praksi oblikovalo SEU. Njihov glavni namen je preprečitev upnikove izbire najugodnejšega ukrepa v državi, ki z njim ni povezana, ter nato njegov enostaven prenos v druge članice EU. Vendar pa to velja zgolj za ukrepe, izdane po nacionalnih pravilih o pristojnosti. Pogoji so bistveno blažji za tiste, izdane s strani sodišča, pristojnega za glavno stvar. Na takšno svojo pristojnost mora zato sodišče izrecno opozoriti. Če to iz ukrepa ni vidno, zaproseno sodišče sklepa, da je šlo za pristojnost po nacionalnih pravilih.⁶⁹

S ciljem še večjega omejevanja upnikovih zlorab na področju zavarovanja je bila v predlogu uredbe predvidena sprememba. Ta je za izdajo ukrepov zavarovanja še vedno določal neomejeno pristojnost nacionalnih sodišč in sodišč, pristojnih za glavni spor, spremenil pa možnost njihovega pretoka. Tako bi se

⁶⁷ V nadaljevanju.

⁶⁸ Izjeme so posamezna področja, urejena s posebnimi uredbami (npr. evropski izvršilni naslov, evropski plačilni nalog).

⁶⁹ Npr. VS RS, Cpg 1/2008, z dne 15. 4. 2008.

po poenostavljenem postopku v drugi državi članici lahko priznali in izvršili le ukrepi, izdani s strani sodišča, pristojnega za glavni postopek, pri tem pa je bil opuščen pogoj kontradiktornosti. Dolžnikovo sodelovanje v postopku zavarovanja ni bilo več odločilno, pod pogojem, da bo pozneje imel možnost izpodbijanja ukrepa po pravilih države članice izdaje. Na drugi strani pa bi bil učinek ukrepov, izdanih po nacionalnih pravilih, omejen le na področje države članice izdaje in se v drugih državah članicah ne bi mogel priznati in izvršiti po poenostavljenem postopku iz uredbe (kot je to mogoče po BU I). S tem je predlagana ureditev še bolj omejevala (celo onemogočala?) vsakršno upnikovo možnost *forum-shoppinga*. Hkrati je bil mogoč učinek presenečenja dolžnikov z ukrepom, izdanim s strani sodišča, pristojnega za *meritum*, kar je zavarovanju dajalo večjo moč v primerjavi s sedanjo ureditvijo.

Vendar prenova BU I ni v celoti prevzela vsebine predloga. Nova uredba omogoča prehajanje sodnih odločb,⁷⁰ med katere za potrebe poglavja o priznanju in izvršitvi pod določenimi pogoji izrecno prišteva tudi začasne ukrepe, vključno z ukrepi zavarovanja. BU I tega sicer ne določa izrecno, a kljub temu velja. Za sodne odločbe, ki so predmet priznanja in izvršitve po BU I, se namreč ne zahteva pravnomočnost ali dokončnost,⁷¹ kar je potrdilo tudi SEU, ko je v svoji sodni praksi oblikovalo pogoje za to. Po novi uredbi se bo torej postopek čezmejnega prehajanja lahko uporabljal tudi za ukrepe zavarovanja, vendar je to glede na prvoten predlog še zaostreno. Za katere ukrepe gre, nova uredba (drugače kot BU I) določa izrecno, in sicer v 2.a členu, ki opredeljuje *sodno odločbo*. Za namen poglavja o priznanju in izvršitvi tako izraz vsebuje »začasne ukrepe, vključno z ukrepi zavarovanja, ki jih odredi sodišče, ki je na podlagi te uredbe pristojno za odločanje o glavni stvari. Ne zajema začasnih ukrepov, vključno z ukrepi zavarovanja, ki jih odredi sodišče, ne da bi bil toženec vabljen pred sodišče, razen če je bila sodna odločba, ki vsebuje ukrep, tožencu vročena pred izvršitvijo.«⁷²

⁷⁰ Te Uredba št. 1215/2012, enako kot BU I, opredeljuje kot »vsako odločbo, ki jo izda sodišče države članice, ne glede na njeno poimenovanje, vključno s sklepom, odredbo, odločbo ali sklepom o izvršbi, kakor tudi z odločbo o določitvi stroškov, ki jo izda sodni uradnik«.

⁷¹ Za njeno izvršitev (oz. razglasitev izvršljivosti) je potrebno le, da je izvršljiva v državi članici izvora – 38. člen BU I. Če ima odločba v državi članici izvora učinek sklepa o izvršbi (kot ZIZ v 268. členu določa za začasne odredbe), pa ima v drugi državi članici zgolj učinek izvršilnega naslova. Določitev sredstva zavarovanja v takem ukrepu zavarovanja torej ni smiselna, saj bo zaprosena država članica ukrep zavarovanja vedno izvršila po svojem pravu. Glej Rijavec, Izvršba na podlagi tujega izvršilnega naslova, v: Podjetje in delo 34 (2008) 6-7, str. 1003, in Galič, Učinki začasnih odredb, v: UČINKOVITO UVELJAVLJANJE TERJATEV (2007), str. 14 in 15.

⁷² Kunštek, Privremene mjere, v: EUROPSKO GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO – IZABRANE TEME (2013), str. 131, pa poudarja, da se s tem zares odpravlja dvom o tem, da so lahko predmet postopka priznanja zgolj sodne odločbe, ki ne bodo več predmet sprememb.

Zakonodajalec torej ni sledil predvideni rešitvi, ki je omogočala prost pretok vseh sredstev zavarovanja, izdanih s strani sodišča, pristojnega za glavni spor. Uredba št. 1215/2012 glede teh ohranja ureditev, ki se je izoblikovala po BU I. Ukrep bo lahko predmet poenostavljenega čezmejnega prehajanja le, če je bila pred njegovo izvršitvijo vzpostavljena kontradiktornost.⁷³ Pogoj je izpolnjen, če je imel dolžnik možnost sodelovati v postopku zavarovanja, če je ta enostranski, pa mora biti ukrep dolžniku vročen pred njegovo izvršitvijo. S tem bo onemogočen učinek presenečenja ukrepov, ki je lahko za upnika bistvenega pomena. Ukrepi zavarovanja, ki jih bo sodišče, pristojno za glavni spor, izdalo v enostranskem postopku, se bodo v drugi državi članici lahko priznali zgolj po nacionalnih pravilih zaprosene države članice (tj. pravilih mednarodnega zasebnega prava oz. morebitnih bilateralnih pogodb posameznih držav). Če bo želel upnik z ukrepom dolžnika presenetiti, pa bo moral njegovo izdajo predlagati v državi članici, kjer bo pozneje tudi izvršen⁷⁴ – le v tem primeru njegova čezmejna izvršitev ne bo potrebna.

Do težave pa bo prišlo, če bo dolžnik v obdobju po izdaji takega ukrepa zavarovanja do njegove izvršitve v državi izdaje svoje premoženje prenesel v drugo državo članico. Po BU I je v takem primeru poenostavljeno čezmejno prehajanje ukrepa mogoče, če so bili ob njegovi izdaji izpolnjeni pogoji, ki jih je postavilo SEU. Če je bil ukrep izdan v enostranskem postopku, to torej ne bi bilo mogoče. Po Uredbi št. 1215/2012 pa bo razlog za takšno rešitev drugje. Nova ureditev namreč ne omogoča priznanja in izvršitve ukrepov zavarovanja, ki jih je izdalo sodišče, pristojno po nacionalnih pravilih. Takšna pristojnost je sicer izrecno predvidena (35. člen), vendar pa ostanejo učinki⁷⁵ tako izdanih ukrepov omejeni na ozemlje države izdaje.⁷⁶ To v uvodnih določbah izrecno določata tako Uredba št. 1215/2012 kot njen predlog. Če bo upnik pred sodiščem, pristojnim za izdajo ukrepa zavarovanja po pravilih nacionalnega prava, predlagal ukrep, ki bi se izvršil v tujini, se bo pri tem zagotovo zastavilo vprašanje o obstoju njegovega pravnega interesa.

Z omejitvijo uporabe določb o čezmejnem priznanju in izvršitvi bo upnikom v celoti onemogočena izbira pristojnosti glede na »ugodnejše« ukrepe posameznih držav članic oz. bo ta mogoča le, če bo ukrep zavarovanja mogoče izvršiti v državi izdaje. Po mojem mnenju je možnost upnikove izbire ukrepa včasih sicer lahko dobrodošla in uporabna, saj omogoča zavarovanje, prilagojeno konkretni situaciji. Vendar pa gre za pretirano ugoden položaj upnikov, če

⁷³ Kot zdaj zahteva sodba v zadevi *Denilauer v. SNC Couchet Freres*.

⁷⁴ Seveda bo to mogoče, če je v tej državi predviden enostranski postopek zavarovanja.

⁷⁵ In ne le njegova izvršitev, ki pa bi lahko imela učinke tudi v drugih državah članicah.

⁷⁶ Primerjaj opredelitev pojma v uredbi z 2. členom njenega predloga.

lahko zavarovanje dosežejo v državi članici, ki s sporom nima prave vezi, predvsem glede na položaj dolžnika, za katerega pa ima (lahko) takšen ukrep velike posledice. Glede na izredno širok obseg nacionalnih ukrepov zavarovanja, pravil o pristojnosti in pogojev za njihovo izdajo ter velikih razlik v njihovi vsebini in učinkih je sistem ukrepov zavarovanja znotraj Evropske unije zelo nepregleden. To je upnikom vsekakor omogočalo zlorabe, ki so bile sprva omejene s strani SEU, po novi ureditvi pa bodo onemogočene v celoti.

To pa bo zmanjšalo tudi možnost, da v različnih državah članicah pride do izdaje ukrepov z nasprotujočo si vsebino. Tako bo po novi ureditvi upnik v drugi državi članici lahko zahteval zgolj izvršitev ukrepa, izdanega s strani sodišča, pristojnega za glavno stvar. Do situacije z več nasprotujočimi si ukrepi bo tako lahko prišlo zgolj, če bo v posamezni državi članici, v kateri je bil ukrep zavarovanja izdan po nacionalnih pravilih, pozneje prišlo do zahteve za izvršitev vsebinsko nezdružljivega ukrepa, izdanega s strani sodišča, pristojnega za glavno stvar.

Čezmejno prehajanje ukrepov zavarovanja se bo tako po začetku uporabe Uredbe št. 1215/2012 za upnike precej zaostri. Vendar pa bo hkrati to enostavnejše za ukrepe, ki bodo izpolnjevali pogoje za to. Bistvena sprememba je ukinitve razglasitve izvršljivosti (t. i. eksekvatur),⁷⁷ s čimer bo mogoča neposredna izvršljivost tujih sodnih odločb. S tem bo skrajšana pot do izpolnitve obveznosti, prihranjen čas in stroški, hkrati pa še poudarjeno medsebojno zaupanje držav članic v delovanje pravosodja. Za izvršitev ukrepa zavarovanja bo moral predlagatelj organu, pristojnemu za izvršitev v zaproseni državi, predložiti avtentični izvod sodne odločbe in potrdilo o tej,⁷⁸ iz katerega izhaja, da je sodišče, ki ga je izdalo, pristojno odločati o glavni stvari, ter da je sodna odločba v državi izdaje izvršljiva, če toženec v postopku izdaje ni sodeloval, pa tudi dokaz o tem, da mu je bil ukrep vročen (drugi odstavek 42. člena). Upnik bo moral tako izkazati, da gre za ukrep, katerega čezmejni prehod je glede na ureditev uredbe mogoč, kar preverja sodišče, na katerega bo naslovljena zahteva za njegovo izvršitev.⁷⁹

Pri čezmejnem prehajanju pa je bistvenega pomena, s kakšnim učinkom se tuj ukrep zavarovanja prizna. Ti se v različnih državah članicah med seboj razlikujejo, zaradi česar je pogosto, da zaprosena država ne pozna ukrepa z učinki, kot jih ima tuj ukrep. Glede iste dileme pri prehajanju tujih sodb je SEU odlo-

⁷⁷ Podrobnejši pregled nove ureditve in primerjava z BU I bi presegala obseg tega prispevka.

⁷⁸ Obrazec zanj se nahaja v prilogi I uredbe in vsebuje podatke o sodišču izvora, tožniku, tožencu in sodni odločbi. Prevod potrdila lahko organ, ki je pristojen za izvršbo, zahteva fakultativno, sicer pa ni potreben.

⁷⁹ Glej npr. VS RS sklep Cpg 1/2008, z dne 15. 4. 2008.

čilo, da se v tujini priznajo in izvršijo z učinkom, ki ga imajo v državi izdaje,⁸⁰ pri tem pa se je pojavljal dvom, ali se isto uporablja tudi za ukrepe zavarovanja.⁸¹ Gre za sistem širitve učinkov,⁸² v nasprotju s sistemom izenačitve, po katerem se sodni odločbi v tuji državi prizna učinke, ki jih ima domača sodna odločba.⁸³ Pri čezmejnem prehajanju tujih ukrepov zavarovanja pa se pri tem pojavi dvom, kateri ukrep države izvršbe mu je »najbližji« in ali je res dopustno učinke posameznega ukrepa širiti preko tistih, ki so mu dane v pravni ureditvi, iz katere izvira.⁸⁴

Uredba št. 1215/2012 odpravlja dilemo z (vmesno) teorijo kumulacije. Če pravni red zaprosene države članice takšnega ukrepa ne pozna, je treba ukrep kar najbolj prilagoditi ukrepu, ki ga ta država pozna. Pri tem se upošteva enakovrednost učinkov in namen izpolnjevanja podobnih ciljev in interesov, prilagoditev pa izdanemu ukrepu ne sme dati učinkov, ki jih po pravu držav izdaje nima (54. člen). Pri tem bo šlo za hkratno uporabo pravnih ureditev države izdaje in države izvršbe. Posamezni ukrep zavarovanja bo v tuji državi članici imel vse učinke, ki jih ima v državi izdaje, če jih ukrepu zavarovanja priznava tudi država izvršitve. Čeprav uredba ne določa organa, ki je pristojen za prilagoditev ukrepov,⁸⁵ in postopka za to, v uvodni določbi št. 28 določitev tega nalaga posameznim državam članicam. Stranki bosta lahko konkretno prilagoditev izpodbijali pred sodiščem. Čeprav se bodo glede presojanja posameznih tujih ukrepov zavarovanja v državah članicah v praksi (vsaj še na začetku) zagotovo pojavljala številna vprašanja, pa bo nova ureditev omejila učinkovanje tujih ukrepov (četudi izdanih s strani sodišča, pristojnega za glavni spor) z vsebino, nesorazmerno ugodnejšo od ukrepov, ki jih pozna država izvršbe. Tuji ukrepi bodo torej omejeni na (kvaliteto in kvantiteto) učinkov, ki jih na področju ukrepov zavarovanja pozna zaprosena država, seveda pod pogojem, da bo take učinke ukrep imel tudi v državi izdaje. Čeprav za čezmejno prehajanje ukrepov, izdanih s strani sodišča, pristojnega za *meritum*, niso predvideni posebni pogoji (razen kontradiktornosti), ki bi to omejevali, pa bo na to bistveno vplivalo omejeno priznavanje njihovih učinkov v drugih državah članicah.

⁸⁰ Sodba v zadevi *Horst Ludwig Martin Hoffmann v. Adelheid Krieg*, z dne 4. 2. 1988, št. C-145/86, 1988, ECR-00645.

⁸¹ Rijavec, *Cross-Border Effects of Provisional Measures in Civil and Commercial Matters*, v: *CROSS-BORDER CIVIL PROCEEDINGS IN THE EU* (2012), str. 90.

⁸² Glej tudi Galič, *Pristojnost ter priznanje*, v: *Podjetje in delo* 31 (2005) št. 6-7, str. 1128.

⁸³ O različnih načinih priznavanja učinkov Rijavec, Ekart, *ČEZMEJNA IZVRŠBA V EU* (2010), str. 49 in 50, ter Galič, *Začasne odredbe*, v: *Zbornik znanstvenih razprav* 64 (2004), str. 143.

⁸⁴ Bi bilo tako sprejemljivo, da bi začasna odredba po prilagoditvi tuji ureditvi imela učinek zastavne pravice? Podrobneje Galič, *Začasne odredbe*, v: *Zbornik znanstvenih razprav* 64 (2004), str. 143.

⁸⁵ Glede na to, da bo ukinjen postopek razglasitve izvršljivosti, bo prilagoditev ukrepa v posamezni državi članici opravil organ, ki bo ukrep izvršil?

5. Odnos med sodišči držav članic

Ukrep zavarovanja lahko v podporo glavnemu postopku izda tako sodišče, ki je pristojno za slednjega, kot tudi sodišča preostalih držav članic, če so za to pristojna po nacionalnih pravilih. Tako lahko pride v več državah do postopkov, v katerih so pomembne iste okoliščine. Velikega pomena je zato sodelovanje med vpletenimi sodišči, ki si lahko z izmenjavo medsebojnih informacij zagotavljajo enostavnejše odločanje in pravilnejše rešitve. Temu BU I ne posveča posebne pozornosti, drugače pa je predvideval predlog njene spremembe. Sodišču, pred katerim teče glavni postopek, in sodišču druge države, pred katerim teče postopek zavarovanja, je namreč nalagal »sodelovanje zaradi zagotavljanja ustreznega usklajevanja« obeh.⁸⁶ S tem bi se pomoč zagotavljala predvsem sodišču, ki odloča v postopku zavarovanja, saj bi bilo v tem omogočeno upoštevanje relevantnih okoliščin konkretnega primera. Ker so glavni postopki dolgotrajnejši in obsežnejši, je predlog sodišču, ki odloča o podpornem zavarovanju, omogočal zahtevati informacije o »vseh pomembnih okoliščinah zadeve«, med katerimi je primeroma našteval »nujnost zahtevanega ukrepa« in »zavrnitev podobnega ukrepa s strani sodišča, ki je prvo začelo postopek o glavni stvari«. Vendar pa zakonodajalec ob sprejemanju nove uredbe predloga ni prevzel, zaradi česar sodelovanje sodišč ne bo obvezno.

Ob iskanju novih rešitev pa so se pojavljale še širše možnosti. Glede na izključni namen ukrepa zavarovanja zagotavljati pomoč glavnemu postopku je prišlo do pobude,⁸⁷ naj ima sodišče, pristojno za glavni postopek, možnost spremeniti ali razveljaviti ukrep zavarovanja, izdan s strani sodišč druge države članice. Takšna ureditev bi odpravila potrebo po obstoju realne zveze med ukrepom in državo njegove izdaje.⁸⁸ Če ta ne bi obstajala, bi namreč sodišče, pristojno za glavni spor, izdani ukrep razveljavilo. Prav tako bi to lahko storilo, če zavarovanje ne bi bilo več potrebno ali če ne bi bilo potrebno v takšnem obsegu in vsebini. Ideja je bila v pravni teoriji in s strani držav članic kritizirana⁸⁹ oz. so te v zvezi z njo zahtevale

⁸⁶ Glej 31. člen predloga.

⁸⁷ Hess, Pfeiffer, Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf, odst. 777 in naprej ter odstavek 907 in naprej.

⁸⁸ Podrobneje glej Heinze, Choice of Court Agreements, v: Rabel Journal of Comparative and International Private Law 75 (2011) 3, str. 610. O tem tudi Evropska komisija, Green Paper on the Review of Council Regulation (EC) No 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters (2009).

⁸⁹ Sodišče bi tako odpravilo tuj ukrep, ki ga samo ne more ponovno izdati, prav tako pa bi lahko bilo to onemogočeno tudi že v državi izdaje.

izpolnjevanje določenih pogojev.⁹⁰ Pozneje je predlog uredbe ni vseboval, saj je pretirano čezmejno izvršljivost ukrepov zavarovanja omejil z možnostjo prehajanja zgolj ukrepov, izdanih s strani sodišč, pristojnih za glavni spor.

6. Sklep

Gledano v celoti se bo možnost čezmejnega prehajanja ukrepov zavarovanja glede na sedanjo v BU I postrojila. Res je, da bo pot do izvršitve ukrepov v tuji državi članici skrajšana, vendar bo to veljalo za ožji krog ukrepov v primerjavi s sedanjim. Razvoj evropske pravne ureditve na tem področju gre tako v smer poenostavljanja čezmejnega prehajanja sodnih odločb med državami članicami EU, vendar pa to velja le za nekatere ukrepe zavarovanja.

Pri čezmejnem prehajanju ukrepov zavarovanja je bistveno predvsem, katero sodišče je pristojno za njihovo izdajo, kateri pogoji morajo biti pri tem izpolnjeni, da je ukrep mogoče priznati in izvršiti v drugi državi članici, postopek za to in moč, ki se mu prizna v zaproseni državi. Odgovori na to se z razvojem področja (tj. sprejemanjem novih evropskih aktov in sodno prakso SEU) spreminjajo, ne glede na trud ureditev predvideti čim bolj celostno, saj se zaradi kompleksnosti življenjskih razmerij v praksi vedno zastavljajo nova in nova vprašanja. Rešitev bi bila uvedba enotnega sredstva zavarovanja na evropski ravni, katerega pogoje za izdajo in vsebino bi urejala Uredba št. 1215/2012.⁹¹ Še boljša bi bila uvedba evropskega zavarovalnega naloga oz. evropskega ukrepa zavarovanja. Z njim bi bil po zgledu evropskega izvršilnega naslova za nesporne terjatve ali/in evropskega plačilnega naloga upnikom zagotovljen hiter postopek zavarovanja, vnaprej določeni pogoji izdaje, ukrep, izdan na predpisanem obrazcu, enostavno prehajanje le-tega med državami članicami ter enotna vsebina in učinki znotraj celotne Evropske unije. Zaenkrat ravnanja evropskega zakonodajalca niso šla v to smer, izjema, ki je pri zavarovanju terjatev v čezmejnih primerih upnikom v veliko pomoč, pa je evropski nalog za zamrznitev bančnih računov.⁹²

⁹⁰ Npr. Odziv RS na vprašalnik v Zeleni knjigi o spremembi BU I (Evropska komisija, Green Paper on the Review of Council Regulation (EC) No 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters (2009)).

⁹¹ Čeprav vnašanje materialnopravnih določb v »procesno« uredbo sistematično ne bi bilo povsem ustrezno.

⁹² Vlogo za njegovo izdajo lahko upnik vloži že pred začetkom glavnega sodnega postopka, sodišče pa o njej odloči v *ex parte* postopku. Tako se zamrznitev denarnih sredstev na dolžnikovih bančnih računih doseže brez njegove vednosti, s čimer se mu prepreči njihov čezmejni prenos, ki bi onemogočil kasnejšo izvršitev upnikovega zahtevka. Za podrobnosti glej Uredbo (EU) št. 655/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o določitvi postopka za evropski nalog za zamrznitev bančnih računov z namenom olajšanja čezmejne izterjave dolgov v civilnih in gospodarskih zadevah, UL L 189/59, 27. 6. 2014, str. 56–92.

Literatura

- Bogdan, Michael: The Proposed Recast of Rules on Provisional Measures Under the Brussels I Regulation, v: THE BRUSSELS I REVIEW PROPOSAL UNCOVERED (ur. Eva Lein), British Institute of International Law, London 2012, str. 125–133.
- Evropska komisija: Green Paper on the Review of Council Regulation (EC) No 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, COM(2009)175 konč., Bruselj (21. april 2009).
- Galič, Aleš: Mednarodna pristojnost po Uredbi št. 44/2001 (»Bruseljska uredba«), v: Pravosodni bilten, 28 (2007) 1, str. 187–215.
- Galič, Aleš: Odmevni primeri pred Sodiščem ES glede Bruseljske konvencije oz. uredbe, v: Evro PP, 28 (2009) 11, str. 33–36.
- Galič, Aleš: Pristojnost ter priznanje in izvršitev sodb v civilnih in gospodarskih zadevah, v: Podjetje in delo, 31 (2005) 6-7, str. 1118–1130.
- Galič, Aleš: Učinki začasnih odredb, v: UČINKOVITO UVELJAVLJANJE TERJATEV (ur. Kereš Tomož), Nebra, Ljubljana 2007, str. 1–18.
- Galič, Aleš: Začasne odredbe v evropskem civilnem procesnem pravu, v: Zbornik znanstvenih razprav, 64 (2004), str. 125–154.
- Heinze, Christian: Choice of Court Agreements, Coordination of Proceedings and Provisional Measures in the Reform of the Brussels I Regulation, v: Rabel Journal of Comparative and International Private Law, 75 (2011) 3, str. 581–618.
- Hess, Burkhard; Pfeiffer, Thomas; Schlosser, Peter: Study JLS/C4/2005/03 – Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brusseles_1_en.pdf (15. april 2014).
- Hess, Burkhard: Study No. JAI/A3/2002/02 on making more efficient the enforcement of judicial decisions within the European Union: Transparency of a Debtor's Assets, Attachment of Bank Accounts, Provisional Enforcement and Protective Measures, URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf (15. april 2014).
- Kiesselbach, Pamela: The Brussels I Review Proposal – An Overview, v: THE BRUSSELS I REVIEW PROPOSAL UNCOVERED (ur. Eva Lein), British Institute of International Law, London 2012, str. 1–30 .
- Kramberger Škerl, Jerca: The Abolition of Exequatur in the Proposal for the Review of the Brussels I Regulation, v: CROSS-BORDER CIVIL PROCEEDINGS IN THE EU (ur. V. Rijavec in T. Ivanc), Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Maribor 2012, str. 127–151.

- Kramer, Xandra E.: Cross-Border Enforcement and the Brussels I-Bis Regulation: Towards a New Balance Between Mutual Trust and National Control Over Fundamental Rights, v: *Netherlands International Law Review*, 60 (2013) 3, str. 343–373.
- Kunštek, Eduard: Privremene mjere u Uredbi Brisel I, v: *EUROPSKO GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO – IZABRANE TEME* (ur. J. Garašić), Narodne novine, Zagreb 2013, str. 125–135.
- Leible, Stefan; Mankowski, Peter; Staudinger, Ansgar: *EUROPÄISCHES ZIVILPROZESS- UND KOLLISIONSRECHT EUZPR/EULPR*, Sellier European Law Publishers, München 2011.
- Magnus, Ulrich; Mankowski, Peter (ur.): *BRUSSELS I REGULATION*, Sellier European Law Publishers, München 2007.
- Rijavec, Vesna; Ekart, Andrej: *ČEZMEJNA IZVRŠBA V EU*, GV Založba, Ljubljana 2010.
- Rijavec, Vesna: Cross-Border Effects of Provisional Measures in Civil and Commercial Matters, v: *CROSS-BORDER CIVIL PROCEEDINGS IN THE EU* (ur. V. Rijavec in T. Ivanc), Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Maribor 2012, str. 79–95.
- Rijavec, Vesna: Izvršba na podlagi tujega izvršilnega naslova, v: *Podjetje in delo*, 34 (2008) 6-7, str. 993–1009.
- Rijavec, Vesna: Pomen sodb sodišča ES za opredelitev pojma civilne ali gospodarske zadeve z mednarodnim elementom, v: *Podjetje in delo*, 33 (2007) 6-7, str. 1147–1163.
- Šipec, Miha; Plavšak, Nina; Klampfer, Marta; Jerovšek, Tone, Čebulj, Janez: *ZAČASNE ODREDBE V CIVILNIH SODNIH POSTOPKIH, POSTOPKIH PRED DELOVNIMI IN SOCIALNIMI SODIŠČI, UPRAVNIMI SODIŠČI, USTAVNIM SODIŠČEM TER V UPRAVNEM POSTOPKU*, GV Založba, Ljubljana 2001.

The Development of Provisional Measures in European Civil Procedural Law

Summary

Provisional measures are one of the most efficient way of securing the claim, its enforcement and thus the effectiveness of the judicial protection of the creditor. Because the risk for his failure is even larger when dispute involves a foreign element, this field has long been a subject of European acts. At the moment the relevant rules could still be found in Council Regulation (EC) No. 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (so called Brussels I Regulation). Its main goal is setting rules over jurisdiction and cross-border recognition and enforcement of foreign judgments, including provisional measures.

The jurisdiction for the latter is defined in the article 31 of the Brussels I. It predicts two possibilities to issue a provisional measure. Firstly, an application may be made to the court having a jurisdiction as to the substance of the matter. This court can not reject deciding on application, even if the main proceedings have not yet been commenced. If a court has a jurisdiction for something greater (i.e. the substance of the matter), therefore also has a jurisdiction for something smaller (i.e. provisional measures issued to secure the claim in dispute). On the other hand an application may also be made to the court having a jurisdiction under domestic law, even if, under the Regulation, the court of another member state has a jurisdiction as to the substance of the matter. Creditors have a possibility to apply for a provisional measure in a member state, which is not related to the dispute itself, and then seek its recognition and enforcement in all other member states of EU. To limit the risk of *forum shopping*, the European Court of Justice (ECJ) in its case law developed a specific system of conditions, which have to be fulfilled for a provisional measure to cross the state border.

The most important one is a real connecting link, which must exist between the subject of the measure and the territorial jurisdiction of the member state of the court before which its issue is sought (*Van Uden* case). If the measure pre-empts the decision on the merits, the ECJ set additional conditions. To recognize it as a provisional measure under article 31 of the Brussels I, the plaintiff must provide a guarantee for repayment of the sum awarded in case he will not succeed with his claim. Apart from that a territorial connection between a subject-matter of the measure and the confines of the territorial jurisdiction of the court of its issue must exist.

Furthermore a provisional measure, ordered either by a court having jurisdiction as to the substance of the matter or a court having jurisdiction in connection with national rules, cannot be recognized and enforced under the Brussels I, if it was issued without the defendant having been summoned to appear (*ex parte*) and which is intended to be enforced without prior service (*Denilauer* case).

This set of rules (composed of Brussels I and the case law of ECJ) has been more or less stabilised for years and therefore provides parties with predictability and legal security. But at the beginning of next year (that is on 10 January 2015) the Brussels I Regulation will be superseded by Regulation (EU) No. 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. The latter will bring some changes to the field of the security of claims.

An application for a provisional measure will still be possible to the court having jurisdiction as to the substance of the matter or the court of another Member State (as available under its national law), even if the courts of another Member State have jurisdiction as to the substance of the matter (article 35). The regulation of the jurisdiction for interim protection will therefore stay the same, which will enable continuity of relevant ECJ case law. But there will be major difference in possibilities for cross-border circulation of issued provisional measures. Those, ordered by a court which will by virtue of the new regulation have jurisdiction as to the substance of the matter, will be subject of simplified recognition and enforcement only if the defendant was being summoned to appear or the judgment containing the measure was served on him prior to enforcement. If not, the measure will be subject of recognition and enforcement only under national law. On the contrary, the effects of measures, ordered by a court, having jurisdiction under national law (not as to the substance of the matter) will be confined to the territory of that Member State. Provisional measures issued *ex parte*, even by a court having jurisdiction as to the substance, will not be subject of simplified recognition and enforcement. The rule which now derives from ECJ case *Denilauer* is explicitly included in new Regulation. The range of measures, which may be subject of cross-border recognition and enforcement, will therefore be significantly diminished, but at the same time their circulation will be even easier than it is in Brussels I.

Despite legislator's goal to predict a regulation comprehensively, the new rules will almost certainly open some new questions and ECJ will again play an important role in answering them.